

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เป็นคณะแรกที่เปิดดำเนินการพร้อมกับการจัดตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน เดิมเรียกว่า คณะวิชาการศึกษา ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีทางการศึกษา (กศ.บ.) ตั้งแต่ปีการศึกษา 2498 เป็นต้นมา ต่อมา พ.ศ. 2517 วิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน ได้ยกฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน และเริ่มเปิดทำการสอนระดับบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาชีววิทยา การบริหารการศึกษา การประถมศึกษา พลศึกษา วิทยาศาสตร์ศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา ตามลำดับ ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน ได้เปลี่ยนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยบูรพา และได้ขยายการศึกษาระดับปริญญาโทเพิ่มขึ้น คือ การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ศึกษา การศึกษานอกระบบ หลักสูตรและการสอน และวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (วท.ม.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาและการออกกำลังกาย และจิตวิทยาการปรึกษา การศึกษาคุษฎีบัณฑิต (สาขาการบริหารการศึกษาและปรัชญาคุษฎีบัณฑิต (ปร.ค.) สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การออกกำลังกายและการกีฬา (บัณฑิตวิทยาลัย, 2543, หน้า 1-3)

ตลอดระยะเวลา 45 ปี คณะศึกษาศาสตร์ ได้ผลิตบัณฑิตและมหาบัณฑิตออกไปประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาประเทศจำนวนกว่า 15,000 คน ผู้สำเร็จการศึกษาออกไปส่วนใหญ่ประกอบอาชีพครู ผู้บริหารการศึกษา ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและในส่วนอื่น ๆ ของประเทศ

ภาควิชาหลักสูตรและการสอนเป็นภาควิชาหนึ่งในจำนวน 8 ภาควิชาของคณะศึกษาศาสตร์ ทำหน้าที่ผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ และชีววิทยา ออกไปประกอบอาชีพปีละประมาณ 400 คน และระดับปริญญาโทสาขาวิชาการประถมศึกษา หลักสูตรและการสอน ปีละประมาณ 30 คน ปัจจุบันมีอาจารย์ในสังกัดภาควิชาจำนวน 12 คน แยกเป็นวุฒิปริญญาโท 7 คน และปริญญาเอก 5 คน (คณะศึกษาศาสตร์, 2542, หน้า 188) ในระยะ 2-3 ปีที่ผ่านมา

ผู้สมัครเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสาขาต่าง ๆ โดยเฉพาะสาขาการประถมศึกษา ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษมีจำนวนลดลง ภาควิชาจึงเสนอปิดรับสมัคร เนื่องจากจำนวนผู้เรียนไม่เพียงพอ ถึงแม้จะเปิดสาขาวิชาหลักสูตรและการสอนเพิ่มขึ้น แต่จำนวนผู้สมัครก็ไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาค่าหน่วยกิตและค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยเพิ่มสูงขึ้น หรืออาจเกิดจากปัญหาการบริหารหลักสูตรการเรียนการสอนของภาควิชา และปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์ผู้สอน ซึ่งน่าจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้มีผู้สมัครเข้าศึกษาต่อลดจำนวนลง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าผู้ที่ให้คำตอบปัญหาดังกล่าวได้ดีกว่าผู้อื่นน่าจะเป็นนิสิตปัจจุบันและศิษย์เก่าทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาพลักษณ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอน เพื่อนำมาพิจารณาในการบริหารภาควิชาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอน ตามทัศนะของนิสิตเกี่ยวกับบุคลิกภาพของอาจารย์และหลักสูตรการสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของภาคหลักสูตรและการสอนตามทัศนะของนิสิตจำนวนตามเพศและประเภทของนิสิต
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของภาควิชา

คำถามการวิจัย

1. ภาพลักษณ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับใด
2. ภาพลักษณ์ของภาควิชาตามทัศนะของนิสิต จำแนกตามเพศและประเภทของนิสิตแตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาพลักษณ์มีอะไรบ้าง

สมมติฐานการวิจัย

ภาพลักษณ์ของภาควิชาตามทัศนะของนิสิตจำแนกตามเพศ และประเภทของนิสิตแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาในด้านบุคลิกภาพของอาจารย์และหลักสูตรการเรียนการสอนของภาควิชาให้ตรงกับความต้องการของนิสิต ซึ่งมีส่วนที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของภาควิชาให้ดีขึ้นและทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา เป็นการวิจัยเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ในด้านบุคลิกภาพของอาจารย์ และหลักสูตรและการสอน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาพลักษณ์
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ประกอบด้วยนิสิตปัจจุบัน และศิษย์เก่าทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโทในสังกัดภาควิชาหลักสูตรและการสอน จำนวน 210 คน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี และปริญญาโท จำนวน 158 คน จำแนกเป็นนิสิตปัจจุบัน 80 คน และศิษย์เก่า 78 คน
3. ตัวแปรในการวิจัย
 - 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ และประเภทของนิสิต
 - 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาพลักษณ์ของภาควิชาหลักสูตรและการสอน และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับภาพลักษณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพลักษณ์ หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของนิสิตต่อภาควิชาหลักสูตรและการสอน เกี่ยวกับบุคลิกภาพของอาจารย์และหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งภาพต่าง ๆ ได้เกิดสะสมมาตั้งแต่เข้ามาศึกษาจนสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย
 - 1.1 บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะของอาจารย์ที่แสดงออกให้ปรากฏแก่นิสิต ได้แก่ พฤติกรรมด้านส่วนตัว เกี่ยวกับอารมณ์ ลักษณะท่าทางความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ
 - 1.2 หลักสูตรและการสอน หมายถึง โปรแกรมการเรียนการสอนที่ปรากฏในหลักสูตร ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล

2. นิสิตปัจจุบัน หมายถึง นิสิตระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการประถมศึกษาและหลักสูตรและการสอน
3. นิสิตเก่า หมายถึง ศิษย์เก่าผู้ซึ่งสำเร็จการศึกษาออกจากมหาวิทยาลัยไปแล้ว
4. ประเภทของนิสิต หมายถึง นิสิตปัจจุบันและศิษย์เก่าในระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท
5. เพศ หมายถึง เพศชายและเพศหญิง